

CULTURA

La 27a Fira de Titelles de Lleida supera els 35.000 espectadors

Més de 35.000 espectadors han passat aquest cap de setmana per la 27a Fira de Teatre de Titelles de Lleida, que ha ofert 74 espectacles. El Drac d'Or a la millor dramaturgia se'l va emportar *Antón Retaco*, de la companyia Titiriteros de Binéfar; el Drac d'Or a la millor interpretació va ser per a

Stoyan Doychev de Puppet's Lab, i el jurat va decidir que la proposta més innovadora era *La triste figura*, de David Espinosa. *Loo*, de Ponten Pie, es va emportar el guardó al millor espectacle familiar. *Tria Fata*, de la companyia La Pendue, va guanyar el Drac d'Or al millor espectacle.

Diàlegs fotogràfics amb el mestre: Francesc Català Roca

La Fundació Setba exposa una trentena d'imatges històriques i crea 10 parelles curioses amb fotoperiodistes actuals

Francesc Català-Roca
'Minuter' (1955)

Andreu Català
'Carnaval a Platja d'Aro' (1990)

Francesc Català-Roca
'Florista' (1954)

Pepe Encinas
'La gitaneta mare' (1980)

LAURA SERRA
BARCELONA

Francesc Català-Roca va enfocar el seu objectiu cap a la Barcelona que, com escrivia Jaime Gil de Biedma, tenia "color paloma de cemento". Va ser un dels grans fotoperiodistes de la postguerra, tan brillant com prolífic, mestre d'una generació privilegiada que inclou Xavier Miserachs i Oriol Maspons i que s'allarga fins avui amb noms com Leopoldo Pomés i Colita. Molts dels grans fotoperiodistes contemporanis reconeixen Català-Roca com un referent indiscutible. "Un mestre i un amic", apunta Colita. "La fotografia espanyola no es pot entendre sense el seu llegat -afegeix Sandra Balsells-. Va aportar un treball molt fresc, molt intuïtiu".

La Fundació Setba de la plaça Reial ha proposat a deu grans figures del fotoperiodisme actual -alumnes privilegiats de Català-Roca o admiradors de la seva obra- que establi-

xin un diàleg fotogràfic amb els seus retrats. El joc va anar així: la directora de la galeria, Cristina Sampere, va escollir deu imatges de Català-Roca de personatges anònims i va proposar als deu *deixebles* que triessin una fotografia de la seva pròpia obra que connectés d'alguna manera amb l'original. Els matrimonis resultants són el plat fort de *Benvolgut mestre Català-Roca*, l'exposició que estarà oberta fins al 23 de juny i que amplia una mostra que ja s'havia pogut veure a Lleida composta per retrats des dels anys 50 fins als 70.

El recorregut és un dels molts que es podrien fer a partir de l'extensa obra del fotògraf. El seu arxiu (dipositat al COAC des del 2007) consta de 200.000 negatius i 17.000 fulls de contacte, de manera que l'aproximació al seu catàleg mai deixa de ser sorprenent. La Fundació Setba organitza cada any una exposició dedicada a recuperar la memòria de la plaça Reial, i cada any acaben topant amb imatges de Català-Roca, tant si rebusquen en la

botiga de taxidèrmia que hi havia a la plaça com si exploren la figura de Fructuós Canonge: Francesc Català-Roca ho havia fotografiat tot. I molts dels seus seguidors van compartir la febre per exercir de cronistes de la ciutat. "Quan vam començar a retratar-la era una ciutat decadent i grisa, no era la Barcelona dels Jocs -recorda Colita-. I quan va canviar vam seguir-ne la trajectòria com uns enamorats".

Fotografies que sacsegen

"Els que estem envoltats d'imatges tot el dia -explica la fotoperiodista Sandra Balsells- no és fàcil que ens commoguin. Català-Roca manté una capacitat brutal de sacsejar-te". I no necessitava ni grans esdeveniments ni grans protagonistes. Una florista somrient amb un clavell a la mà, un pescador amb les xarxes a coll, un músic de cobla concentrat en el pentagrama: els protagonistes de la vida quotidiana eren les muses.

Pepe Encinas ha connectat la mirada d'una florista que Català-Ro-

Època
Colita recorda la Barcelona "decadent i grisa" dels seus inicis

ca va captar el 1954 amb la d'una gitana que ell va pescar a les Rambles el 1980 i que duia un nadó a coll (una fotografia que alhora recorda la icònica *Gitaneta a Montjuïc* del mateix Català). Kim Manresa també juga amb la mirada. Txema Salvans, en canvi, ha volgut fer evident el canvi del paisatge i dels usos de la costa: ha emparellat un pescador del 1955 amb una foto del càmping La Ballena Alegre del 2005. Jordi Pol emparella les fotografies per la semblança dels seus protagonistes: el músic tocant el contrabaix el 1952 té una retirada al protagonista d'una *Conversa de futbol a Canaletes* del 1969. Gairebé podrien ser el mateix home. Un joc de confusió que també es dona amb les models rosses de Leopoldo Pomés i els agricultors de Tino Soriano.

Andreu Català és l'únic que utilitza el color i fa un tàndem amb el seu pare molt més críptic. Colita és l'excepció que confirma la regla. El seu és un diàleg de personatges famosos. Dalí va ser l'escollit pel

Troben un atuell amb dos jueus representats

Un atuell de ceràmica, d'entre el segle XIII i principis del XIV, trobat a Terol i decorat amb les figures de dos jueus, s'exhibeix al museu d'aquesta ciutat. Es tracta d'una troballa excepcional perquè gairebé mai es troben jueus representats en objectes domèstics, que acostumen a estar decorats amb escuts, motius florals o geomètrics.

Els consells perduts de Walt Whitman als homes

Deixar-se barba, perquè protegeix el coll, i no practicar massa el sexe per evitar tenir fills maltissos. Són alguns consells que dona el poeta Walt Whitman a *Manly health*, una guia publicada fa 150 anys en un diari novaiorquès que va firmar amb el pseudònim Mose Veslor. L'ha localitzat un estudiant de la Universitat de Houston.

Francesc Català-Roca
'Mariner de la sisena flota de la marina dels Estats Units'
(1953)
·
Sandra Balsells
'Confrare sicilià' (2011)

Francesc Català-Roca
'Salvador Dalí al seu estudi'
(1952)
·
Colita
'Salvador Dalí' (1980)

Francesc Català-Roca
'Pastor' (1970)
·
Joan Guerrero
'Quítxua equatorià' (1996)

“contrast divertit” que mostren les fotos. “Català el va tractar respectuosament i jo sense gaire respecte”, recorda Colita. En una imatge Dalí està jove i imponent, en l'altra ja és un personatge gran i estrafet amb barretina i la mirada perduda.

Ara bé, de cares populars a l'exposició n'hi ha moltes més, al marge

dels deu diàlegs. Com a col·laborador de *Revista* va retratar molts dels artistes plàstics del moment –s'hi poden reconèixer Modest Cuixart, Joan Josep Tharrats, Antoni Tàpies, Eduardo Chillida o el seu gran amic Joan Miró– i també escriptors i artistes com Ana María Matute, Josep Pla, La Chunga i Jacques-Yves Costeau a les illes Medes.

Un ull atent, àgil i discret

Per a Colita, el secret era “la seva honestedat i la manera de tractar la llum, natural, sense ficció, sense trampes”. “La seva naturalitat és la seva grandesa”, apunta la fotògrafa. Català-Roca va fer prop de mig milió de fotografies al llarg de la seva vida, i admetia que sempre dubtava sobre l'angle, el diafragma, la velocitat, la pel·lícula, però sentenciava: “El fotògraf no ha de dubtar mai a l'hora de disparar”. “El famós instant decisiu de Cartier-Bresson és un senyal d'identitat de la seva obra, també l'ull atent, àgil, discret –diu Balsells–. La seva fotografia dels

Sensibilitat
“Les fotos perduren si tenen ànima, vida i cor”, diu Guerrero

anys 50 i 60 era molt moderna, innovadora, tècnicament molt polida. Es nota el mestratge del pare, Pere Català Pic. Són imatges que enamoren. Moltes vegades l'escena és intranscendent però està dotada d'una plasticitat i una bellesa que captiven”. La fotografia de Balsells que es pot veure a l'exposició de Setba és la d'un confrare sicilià del 2011 que guarda una similitud compositiva exacta amb un mariner de la marina dels Estats Units que Català va retratar el 1953. “A més, totes dues tenen la qualitat de l'atemporalitat. La foto de Sicília podries col·locar-la als anys 60 o 70”, observa.

Una altra sorpresa és descobrir la distància que separa la imatge del *Pastor* abrigat de Català-Roca datat del 1970 i la fotografia de Joan Guerrero d'un *Quítxua equatorià* retratat a 4.500 metres d'altitud a l'Equador l'any 1996. Exponent de la fotografia social del país, amb un fort component social i poètic, Guerrero comparteix amb Català-Roca “la sensibilitat”, segons el també fotògraf Pepe

Encinas. “Les fotografies que perduren són en el fons aquelles que tenen ànima, vida i cor, però hi ha una cosa més: que quedin com a document per explicar l'ànima d'un poble, d'un país, d'un carrer. I les de Català-Roca compleixen les dues condicions”, afirma Guerrero. “A mi m'encanta, i jo sóc molt exigent. Les seves fotografies tenen un què-sé-jo, aquella gràcia, la sal”, apunta.

Al seu podi de mestres catalans hi ha Català-Roca i Xavier Miserachs, Joan Colom i Eugeni Forcano. “I el millor de tot és que eren i són bona gent. I això els fa millors fotògrafs”, sentència. “Català-Roca era una persona molt senzilla, molt accessible –ratifica Encinas–. Si hagués sigut francès, estaria a la categoria de Cartier-Bresson, però no era inaccessible i, per tant, no l'hem mitificat tant”, explica. Reconeix que a ell el va influir de manera directa. “D'ençà que vaig començar a veure la seva obra, vaig aprendre que calia incloure gent a les fotografies: donen la patina del temps”, recorda. —

Nous miradors per dibuixar la plaça Reial

En l'esforç de la Fundació Setba per fer acostar els barcelonins al niu turístic de la plaça Reial, han organitzat el dissabte 21 de maig una jornada de dibuix a la plaça. No només proporcionaran el material necessari a tothom que hi vulgui participar, sinó que també obriran miradors i terrasses per tenir-ne una vista privilegiada. La Dixie Band del Taller de Músics amenitzarà el dia. Els millors dibuixos s'exposaran a Setba a l'estiu.